

CÁCH LÀM BÀI NGHỊ LUẬN VỀ MỘT SỰ VIỆC, HIỆN TƯỢNG ĐỜI SỐNG

I – ĐỀ BÀI NGHỊ LUẬN VỀ MỘT SỰ VIỆC, HIỆN TƯỢNG ĐỜI SỐNG

Đọc các đề bài sau và trả lời câu hỏi.

Đề 1. Đất nước ta có nhiều tấm gương học sinh nghèo vượt khó, học giỏi. Em hãy nêu một số tấm gương đó và trình bày suy nghĩ của mình.

Đề 2. Chất độc màu da cam mà đế quốc Mĩ đã rải xuống các cánh rừng miền Nam thời chiến tranh đã để lại di họa nặng nề cho hàng chục vạn gia đình. Hàng chục vạn người đã chết. Hàng vạn trẻ em chịu tật nguyền suốt đời. Cả nước đã lập quỹ giúp đỡ các nạn nhân nhằm phần nào cải thiện cuộc sống và xoa dịu nỗi đau của họ. Em hãy nêu suy nghĩ của mình về các sự kiện đó.

Đề 3. Trò chơi điện tử là món tiêu khiển hấp dẫn. Nhiều bạn vì mãi chơi mà sao nhãng học tập và còn phạm những sai lầm khác. Hãy nêu ý kiến của em về hiện tượng đó.

Đề 4. Đọc mẩu chuyện sau đây và nêu những nhận xét, suy nghĩ của em về con người và thái độ học tập của nhân vật.

Nguyễn Hiền nhà rất nghèo, phải xin làm chú tiểu trong chùa. Việc chính là quét lá và dọn dẹp vệ sinh. Nhưng cậu rất thông minh và ham học. Những buổi thầy giảng kinh, cậu đều nép bên cửa lắng nghe, rồi chỗ nào chưa hiểu, cậu hỏi thầy giảng thêm. Thấy Nguyễn Hiền thông minh, mau hiểu, thầy dạy cho cậu học chữ. Không có giấy, Nguyễn Hiền lấy lá để viết chữ, rồi lấy que tre xâu thành từng xâu ghim xuống đất. Mỗi ghim là một bài.

Một hôm Nguyễn Hiền xin thầy cho đi thi. Thầy ngạc nhiên bảo :

– Con đã học tập được bao nhiêu mà dám thi thố với thiên hạ ?

– Con xin thi thử xem sức học của mình đến đâu.

Năm ấy, Nguyễn Hiền đã đỗ Trạng nguyên. Vua Trần cho Nguyễn Hiền còn nhỏ quá, mới 12 tuổi, nên không bổ dụng.

Một thời gian sau, vua có việc tiếp sứ giả nước ngoài, cho gọi Nguyễn Hiền về triều. Nguyễn Hiền bảo :

– Đón Trạng nguyên mà không có võng lọng sao ? Ông về tàu với vua xin cho đầy đủ nghi thức.

Vua đành cho các quan mang võng lọng rước quan Trạng tí hon về kinh.

(Theo Cửu Thọ, Một trăm gương tốt thiếu nhi Việt Nam, NXB Trẻ, TP. Hồ Chí Minh, 1999)

Câu hỏi :

a) Các đề bài trên có điểm gì giống nhau ? Chỉ ra những điểm giống nhau đó.

b) Mỗi em tự nghĩ một đề bài tương tự.

II – CÁCH LÀM BÀI NGHỊ LUẬN VỀ MỘT SỰ VIỆC, HIỆN TƯỢNG ĐỜI SỐNG

Cho đề bài : Báo đưa tin : "Bạn Phạm Văn Nghĩa, học sinh lớp 7 trường Trung học cơ sở Bắc Sơn, quận Gò Vấp, nhà ở Hóc Môn. Nghĩa thường ra đồng giúp mẹ trồng trọt.

Một hôm, mẹ thấy Nghĩa cầm tờ giấy hứng cái gì, mẹ hỏi : "Con làm gì đấy ?". Nghĩa trả lời : "Con thụ phấn cho bắp". Vụ ấy ruộng bắp nhà Nghĩa năng suất cao hơn mọi năm.

Ở nhà Nghĩa còn nuôi gà, nuôi heo. Em còn làm một cái tời để mẹ kéo nước đỡ mệt.

Thành đoàn Thành phố Hồ Chí Minh đã phát động phong trào "Học tập Phạm Văn Nghĩa". Phong trào ấy được các bạn học sinh nhiệt liệt hưởng ứng".

Em hãy nêu suy nghĩ của mình về hiện tượng ấy.

1. Tìm hiểu đề và tìm ý

a) Đọc kĩ đề và trả lời câu hỏi : Đề thuộc loại gì ? Đề nêu hiện tượng, sự việc gì ? Đề yêu cầu làm gì ?

b) Tìm ý ở đây là phân tích để tìm ý nghĩa của sự việc. Những việc làm của Nghĩa chúng ta bạn ấy là người thế nào ? Vì sao Thành đoàn Thành phố Hồ Chí Minh phát động phong trào học tập bạn Nghĩa ? Những việc làm của Nghĩa có khó không ? Nếu mọi học sinh đều làm được như Nghĩa thì đời sống sẽ như thế nào ?

2. Lập dàn bài

Sắp xếp ý theo bố cục bài nghị luận.

a) *Mở bài*

- Giới thiệu hiện tượng Phạm Văn Nghĩa.
- Nêu sơ lược ý nghĩa của tấm gương Phạm Văn Nghĩa.

b) *Thân bài*

- Phân tích ý nghĩa việc làm của Phạm Văn Nghĩa.
- Đánh giá việc làm của Phạm Văn Nghĩa.
- Đánh giá ý nghĩa của việc phát động phong trào học tập Phạm Văn Nghĩa.

c) *Kết bài*

- Khái quát ý nghĩa của tấm gương Phạm Văn Nghĩa.
- Rút ra bài học cho bản thân.

3. **Viết bài**

- Tập viết từng phần. Tập mở bài bằng nhiều cách (hoặc từ chung đến riêng, hoặc bằng phép đối lập, hoặc bằng cách đi thẳng vào đề,...).

- Cần phân tích các việc làm của Nghĩa. Khi phân tích thường nêu sự việc trước, chỉ ra ý nghĩa sau. Có thể dùng biện pháp đối lập, so sánh để làm nổi bật ý nghĩa việc làm của Nghĩa. Cần thấy rằng các việc làm của Nghĩa không khó, nhưng muốn làm được thì phải có tấm lòng, có ý chí và nghị lực.

4. **Đọc lại bài viết và sửa chữa**

- Sửa lỗi chính tả, lỗi dùng từ, lỗi ngữ pháp.
- Chú ý liên kết, mạch lạc giữa các câu trong đoạn văn và giữa các phần của bài văn.

Ghi nhớ

• Muốn làm tốt bài văn nghị luận về một sự việc, hiện tượng đời sống, phải tìm hiểu kĩ đề bài, phân tích sự việc, hiện tượng đó để tìm ý, lập dàn bài, viết bài và sửa chữa sau khi viết.

• *Dàn bài chung :*

- *Mở bài :* Giới thiệu sự việc, hiện tượng cần bàn luận.

- *Thân bài :* Liên hệ thực tế, phân tích các mặt ; nêu đánh giá, nhận định.

- *Kết bài :* Kết luận, khẳng định, phủ định, lời khuyên.

• Bài làm cần lựa chọn góc độ riêng để phân tích, nhận định ; đưa ra ý kiến, suy nghĩ và cảm thụ riêng của người viết.

III – LUYỆN TẬP

Lập dàn bài cho đề 4, mục I ở trên.

(Gợi ý :

– Đọc kĩ đề và tìm ý.

– Trả lời các câu hỏi sau : Hoàn cảnh của Nguyễn Hiền có gì đặc biệt ?
Tinh thần ham học và chủ động học tập của Nguyễn Hiền như thế nào ? Ý thức tự trọng của Nguyễn Hiền biểu hiện ra sao ? Em có thể học tập Nguyễn Hiền ở những điểm nào ?)